

Bruxelles, 16.1.2017
COM(2017) 3 final

RAPORT AL COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN ȘI CONSILIU

**de evaluare a programelor de monitorizare ale statelor membre în temeiul
Directivei-cadru „Strategia pentru mediul marin”**

{SWD(2017) 1 final}

**Raport al Comisiei către Parlamentul European și Consiliu
de evaluare a programelor de monitorizare ale statelor membre
în temeiul Directivei-cadru „Strategia pentru mediul marin” (2008/56/CE)**

1. INTRODUCERE

Directiva-cadru „Strategia pentru mediul marin”¹ (*Marine Strategy Framework Directive – MSFD*) oferă cadrul în care statele membre trebuie să adopte măsurile necesare pentru a atinge sau a menține o „stare ecologică bună” în toate apele marine ale UE până în 2020. Îndeplinirea acestui obiectiv înseamnă că mările UE sunt curate, sănătoase și productive și că utilizarea mediului marin este sustenabilă. Directiva-cadru „Strategia pentru mediul marin” conține unsprezece „descriptori”² calitativi care descriu modul în care ar trebui să arate mediul atunci când se atinge starea ecologică bună. Decizia 2010/477/UE a Comisiei referitoare la criteriile și la standardele metodologice privind starea ecologică bună a apelor marine³ oferă statelor membre indicații cu privire la modul în care trebuie atins acest obiectiv.

În practică, statele membre trebuie să elaboreze și să pună în aplicare strategii marine. Acestea includ:

- o evaluare inițială a apelor lor marine;
- determinarea stării ecologice bune a apelor lor marine;
- stabilirea unor obiective de mediu;
- elaborarea și punerea în aplicare a unor programe de monitorizare coordonate și
- identificarea măsurilor sau a acțiunilor care trebuie întreprinse în vederea atingerii sau menținerii stării ecologice bune.

Comisia trebuie să evalueze dacă aceste diferite elemente respectă cerințele din directivă în cazul fiecărui stat membru. Atunci când este necesar, Comisia poate, de asemenea, să solicite informații suplimentare și să ofere orientări cu privire la modificările necesare.

În 2012, după prima etapă de punere în aplicare care acoperă evaluarea inițială, statele membre au raportat determinarea stării ecologice bune și identificarea obiectivelor de mediu. Comisia a publicat o evaluare⁴ a acestor elemente și a concluzionat că statele membre nu s-au dovedit a fi suficient de ambițioase în stabilirea obiectivelor de mediu. Această evaluare a evidențiat, de asemenea, lipsa coerenței și a consecvenței în punerea în aplicare în regiunile și subregiunile marine.

¹ Directiva 2008/56/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 17 iunie 2008 de instituire a unui cadru de acțiune comunitară în domeniul politicii privind mediul marin (Directiva-cadru „Strategia pentru mediul marin”), (JO L 164, 25.6.2008, p. 19).

² Cei 11 descriptori calitativi sunt definiți în anexa I la Directiva-cadru „Strategia pentru mediul marin” și includ D1 – Biodiversitatea, D2 – Speciile neindigene, D3 – Pești și crustacee exploatate în scopuri comerciale, D4 – Lanțuri trofice, D5 – Eutrofizarea, D6 – Structura sedimentului marin, D7 – Modificări hidrografice, D8 – Contaminanți, D9 – Contaminanți din fructe de mare, D10 – Deșeuri, D11 – Energie, inclusiv surse sonore submarine. În scopul prezentului raport, descriptorii privind biodiversitatea (D1, D4 și D6) au fost grupați în funcție de principalele grupe de specii și tipuri de habitat, după cum urmează: păsări, mamifere și de reptile, pești și cefalopode, habitate ale sedimentelor marine și habitate ale coloanei de apă. Această grupare suplimentară determină un total de 13 categorii de descriptori.

³ Decizia 2010/477/UE a Comisiei din 1 septembrie 2010 referitoare la criteriile și la standardele metodologice privind starea ecologică bună a apelor marine (JO L 232, 2.9.2010, p. 14).

⁴ Raport al Comisiei către Consiliu și Parlamentul European „Prima etapă de punere în aplicare a Directivei-cadru privind strategia pentru mediul marin (2008/56/CE) – Evaluarea efectuată de Comisia Europeană și orientări” COM(2014)097 final.

În următoarea etapă a punerii în aplicare, statelor membre li s-a cerut să elaboreze și să pună în aplicare programe de monitorizare până în iulie 2014⁵ și să le comunice Comisiei în termen de trei luni de la elaborarea acestora. Programele de monitorizare vizează evaluarea stării ecologice a apelor marine și a progreselor realizate în vederea atingerii obiectivelor de mediu.

Douăzeci de state membre⁶ au raportat Comisiei programele lor de monitorizare, în timp util⁷ pentru această evaluare: Belgia, Bulgaria, Danemarca, Estonia, Germania, Irlanda, Spania, Franța, Croația, Italia, Cipru, Letonia, Lituania, Țările de Jos, Portugalia, România, Slovenia, Finlanda, Suedia și Regatul Unit⁸. Trei state membre (Malta, Grecia și Polonia) nu și-au prezentat încă rapoartele⁹.

Prezentul raport completează Raportul din 2014 al Comisiei și are ca scop stabilirea progreselor statelor membre în vederea unei aplicări consecvente și coerente a Directivei-cadru „Strategia pentru mediul marin” în vederea atingerii stării ecologice bune a apelor marine ale UE până în 2020.

Comisia își prezintă evaluarea cu privire la programele de monitorizare prezentate de statele membre menționate mai sus. Raportul evaluează consecvența și caracterul adecvat al programului de monitorizare al fiecărui stat membru, analizând, de asemenea, coerența regională. De asemenea, raportul oferă îndrumări cu privire la orice modificări pe care Comisia le consideră necesare.

Prima parte a raportului analizează programele de monitorizare ale statelor membre în ceea ce privește determinarea stării ecologice bune și a obiectivelor de mediu asociate. A doua parte examinează măsurile suplimentare privind monitorizarea care trebuie puse în aplicare la nivel național și la nivelul UE pentru atingerea și menținerea stării ecologice bune a apelor marine ale UE până în 2020.

Documentul de lucru însoțitor al serviciilor Comisiei¹⁰ conține o analiză detaliată a fiecărui program de monitorizare al statelor membre având în vedere cei unsprezece descriptori calitativi din Directiva-cadru „Strategia pentru mediul marin” și oferind, de asemenea, orientări specifice pentru fiecare stat membru.

Documentul de lucru însoțitor al serviciilor Comisiei include, de asemenea, o evaluare a unor elemente raportate în prima etapă de punere în aplicare a Directivei-cadru „Strategia pentru mediul marin” în cazul statelor membre care au raportat cu întârziere – Bulgaria, Croația, Malta, subregiunea Macaronezia din Portugalia (Azore și Madeira) și subregiunea Mediteranei Occidentale pentru Regatul Unit (apele din jurul Gibraltarului)¹¹.

2. CONSTATĂRI PRINCIPALE

Pentru a evalua dacă programele de monitorizare ale statelor membre constituie un cadru corespunzător pentru îndeplinirea cerințelor Directivei-cadru „Strategia pentru mediul

⁵ Această cerință este prevăzută la articolul 5 alineatul (2) litera (a) punctul (iv) și la articolul 11 din Directiva-cadru „Strategia pentru mediul marin”.

⁶ Această obligație din directivă se aplică numai în cazul celor 23 de state membre costiere, și nu al celor 5 state membre fără ieșire la mare.

⁷ Data limită utilizată în scopurile prezentului raport a fost septembrie 2015.

⁸ Raportul Regatului Unit a exclus apele din jurul teritoriului britanic de peste mări, Gibraltar.

⁹ Malta și Polonia și-au prezentat ulterior rapoartele, dar, din cauza prezentării târzii, ele nu au putut fi evaluate în cadrul acestui raport. Până în prezent (octombrie 2016), Grecia nu și-a prezentat încă raportul. Comisia va comunica și va publica, într-o etapă ulterioară, evaluarea sa și orientări pentru statele membre care nu sunt incluse în prezentul raport.

¹⁰ SWD(2017)1 final.

¹¹ Pentru Portugalia și Regatul Unit, recomandările inițiale ale Comisiei din raportul său pe 2014 au fost actualizate pentru a reflecta datele privind Macaronezia pentru Portugalia și Gibraltar pentru Regatul Unit.

marin”, programele au fost evaluate din perspectiva obiectivului, a domeniului de aplicare spațial, a acoperirii categoriilor de descriptori și a obiectivelor de mediu, a calendarului de aplicare, a caracterului adecvat în legătură cu obligațiile care decurg din Directiva-cadru „Strategia pentru mediul marin” și din alte acte legislative relevante, precum și din perspectiva coerenței regionale.

Cele douăzeci de state membre au raportat peste 200 de programe de monitorizare, care includ aproape 1 000 de subprograme.

Scop

După cum se arată în figura 1, majoritatea activităților de monitorizare (73 %) sunt axate pe evaluarea stării ecologice a apelor marine ale statelor membre și a efectelor activităților umane. 41 % din activități sunt legate de monitorizarea presiunilor exercitate de activitatea umană (de exemplu prezența particulelor în suspensie în coloana de apă care scade transparența apei sau îmbogățirea cu nutrienți care provoacă eutrofizarea; sau deșeurile marine acumulate pe plaje), 19 % se concentrează pe activitățile umane care conduc la presiuni (de exemplu, activitățile de dragare din porturi sau activități agricole și evacuările de ape reziduale urbane sau gestionarea inadecvată a deșeurilor solide), în timp ce numai 12 % se axează pe eficacitatea măsurilor în ceea ce privește atenuarea acestor presiuni și a impactului lor (de exemplu, efectele măsurilor de reducere a pierderilor de nutrienți sau de îmbunătățire a gestionării deșeurilor solide). Această lipsă de concentrare pe evaluarea măsurilor poate fi explicată parțial prin faptul că statelor membre nu li s-a cerut ca măsurile lor să fie operaționale înainte de sfârșitul anului 2016 [articolul 5 alineatul (2) din Directiva-cadru „Strategia pentru mediul marin”].

Întrucât există o suprapunere între programe și funcția lor, suma diferitelor activități de monitorizare este mai mare de 100 %.

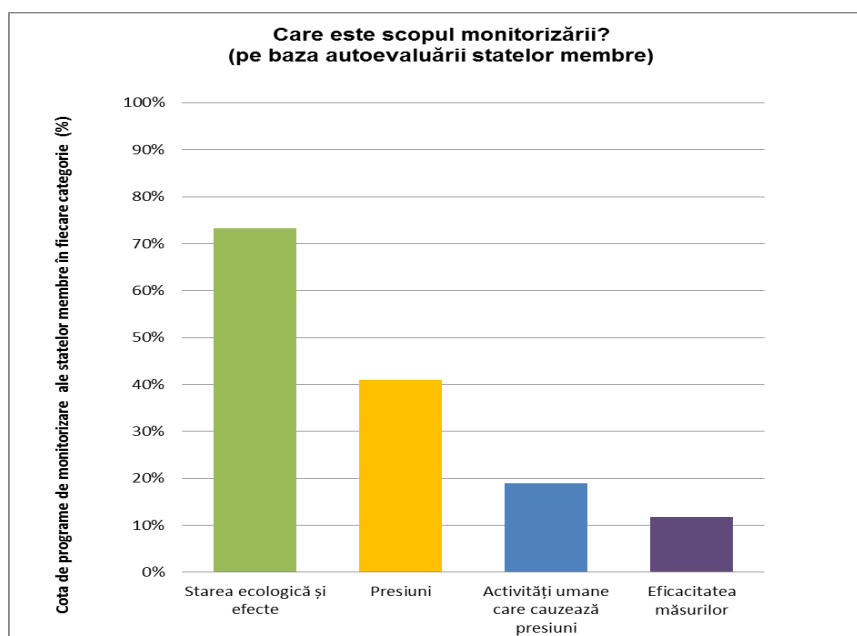

Figura 1: Scopul monitorizării efectuate de statele membre¹²

¹² Acest grafic nu conține date pentru Letonia, Italia și Portugalia întrucât rapoartele lor au fost prezentate într-o structură nestandardizată. Programele de monitorizare vizează mai multe zone spațiale, drept pentru care ele se pot referi la apele de coastă și la cele teritoriale.

Monitorizarea biodiversității (descriptorii 1, 4 și 6) reprezintă 41 % din efort¹³. Plasarea accentului pe biodiversitate ar putea fi explicată prin activitatea întreprinsă deja cu privire la monitorizare pentru punerea în aplicare a altor acte legislative ale UE, cum ar fi Directiva privind păsările,¹⁴ Directiva privind habitatele,¹⁵ Directiva-cadru privind apa,¹⁶ Directiva privind apa pentru scăldat,¹⁷ Directiva privind nitrații¹⁸ și Regulamentul privind politica comună în domeniul pescuitului¹⁹. Acestea includ cerințe de monitorizare cu legătură directă cu descriptorii din Directiva-cadru „Strategia pentru mediul marin”. De exemplu, în temeiul Directivei privind păsările, statele membre trebuie să ia în considerare tendințele și variațiile populațiilor speciilor de păsări sălbatice care beneficiază de măsuri speciale de conservare. Monitorizarea de către statele membre a populației, a dimensiunii și a abundenței păsărilor marine servește, prin urmare, cerințelor care decurg atât din Directiva privind păsările, cât și din Directiva-cadru „Strategia pentru mediul marin”.

59 % din activitățile de monitorizare sunt legate de restul de opt descriptori, cu o monitorizare relativ limitată a energiei, inclusiv a surselor sonore submarine²⁰ și a contaminanților din fructe de mare (descriptorii 11 și 9) (4 % fiecare), a speciilor neindigene (descriptorul 2) (5 %) și a deșeurilor marine și modificărilor hidrografice (descriptorii 10 și 7) (6 % fiecare). Descriptorii privind contaminanții din ape (descriptorul 8), eutrofizarea (descriptorul 5) și peștii exploatați în scopuri comerciale (descriptorul 3) sunt mai bine acoperiți (13 %, 11 % și, respectiv, 9 % în cadrul eforturilor de monitorizare).

Acoperirea teritorială

Statele membre au raportat cu privire la distribuția spațială a programelor lor de monitorizare, utilizând următoarele zone geografice:

- terestre (la sol);
- ape de tranziție,²¹
- ape de coastă;
- ape teritoriale;
- zona economică exclusivă (ZEE);²²

¹³ Procentele se calculează pe baza numărului total de subprograme de monitorizare raportate.

¹⁴ Directiva 2009/147/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 30 noiembrie 2009 privind conservarea păsărilor sălbatice (JO L 20, 26.1.2010, p. 7).

¹⁵ Directiva 92/43/CEE a Consiliului din 21 mai 1992 privind conservarea habitatelor naturale și a speciilor de faună și floră sălbatică (JO L 206, 22.7.1992, p. 7).

¹⁶ Directiva 2000/60/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 23 octombrie 2000 de stabilire a unui cadru de politică comunitară în domeniul apei (JO L 327, 22.12.2000, p. 1).

¹⁷ Directiva 2006/7/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 15 februarie 2006 privind gestionarea calității apei pentru scăldat și de abrogare a Directivei 76/160/CEE (JO L 64, 4.3.2006, p. 37).

¹⁸ Directiva 91/676/CEE a Consiliului din 12 decembrie 1991 privind protecția apelor împotriva poluării cu nitrați proveniți din surse agricole (JO L 375, 31.12.1991, p. 1).

¹⁹ Regulamentul (UE) nr. 1380/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 11 decembrie 2013 privind politica comună în domeniul pescuitului, de modificare a Regulamentelor (CE) nr. 1954/2003 și (CE) nr. 1224/2009 ale Consiliului și de abrogare a Regulamentelor (CE) nr. 2371/2002 și (CE) nr. 639/2004 ale Consiliului și a Deciziei 2004/585/CE a Consiliului (JO L 354, 28.12.2013, p. 22).

²⁰ Acest descriptor se referă la introducerea energiei în mediul marin, inclusiv a surselor sonore submarine. Ținând seama de faptul că evoluția științifică și tehnică din spatele acestui indicator este încă în curs, statele membre și-au concentrat, în mod exclusiv, eforturile pe sursele sonore submarine, iar descriptorul vor fi menționat ca atare în sensul prezentului raport.

²¹ Apele de tranziție reprezintă corpuri de apă de suprafață aflate în apropierea locurilor de vărsare a râurilor, care au un caracter parțial salin ca urmare a învecinării cu apele costiere, dar care sunt puternic influențate de fluxurile de apă dulce, astfel cum sunt definite în Directiva 2000/60/CE. Apele de coastă se extind până la 1 milă marină de la bază, astfel cum prevede Directiva 2008/56/CE a Parlamentului European și a Consiliului.

- zona platoului continental în afara ZEE²³ și dincolo de apele marine ale statelor membre.

După cum se arată în Figura 2, cea mai mare parte (68 %) a activităților de monitorizare ale unui stat membru are loc în apele de coastă, în timp ce o proporție ridicată vizează, de asemenea, apele teritoriale (57 %) și zona economică exclusivă (ZEE) (51 %). Cel mai scăzut procent (6 %) are loc în apele continentale din afara zonei economice exclusive (ZEE).

Astfel cum s-a explicat mai sus, statele membre și-au legat, în general, programele de monitorizare de programele existente prevăzute de alte acte legislative ale UE, fapt care ar putea explica prevalența monitorizării în apele de coastă. Programele de monitorizare dincolo de apele teritoriale ale statelor membre sunt limitate. Această situație poate fi explicată printr-o serie de factori, precum costul unei astfel de monitorizări și necesitatea de a se concentra asupra principalelor presiuni și efecte, care se produc mai aproape de țărm.

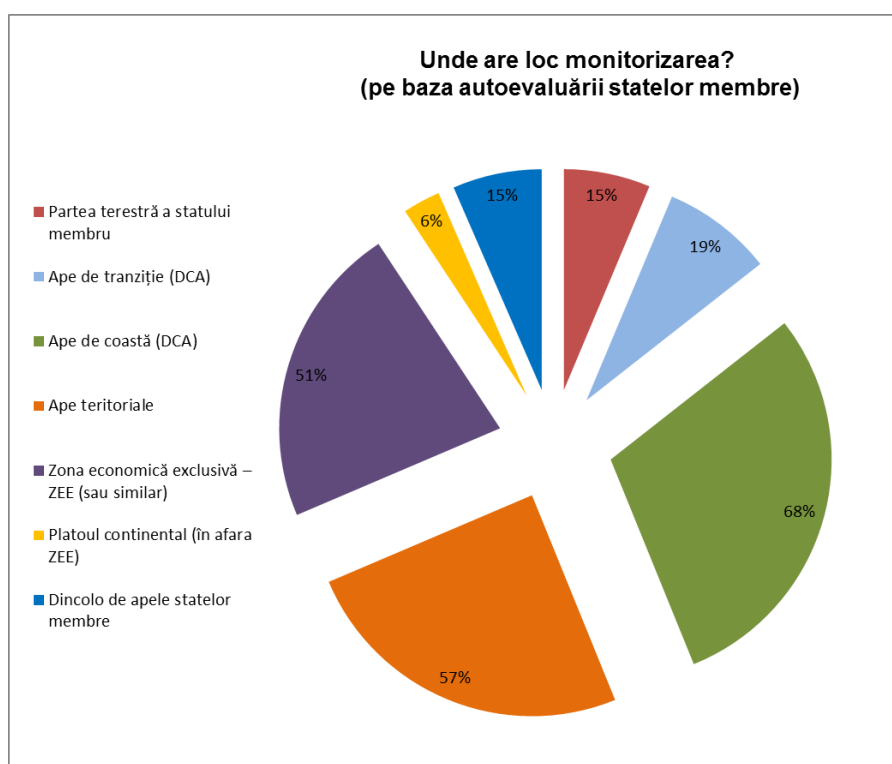

Figura 2: Acoperirea teritorială a monitorizării efectuate de statele membre²⁴

Calendarul de implementare

Statelor membre li s-a cerut să își elaboreze și să își pună în aplicare programele de monitorizare până la 15 iulie 2014. Figura 3 prezintă proporția, în funcție de categoria de descriptor, a programelor de monitorizare prevăzute a fi puse în aplicare până în 2014, 2018,

²² Ape teritoriale (până la 12 mile marine), zona economică exclusivă (ZEE) (până la 200 de mile marine), platoul continental în afara ZEE, astfel cum sunt definite în Convenția Națiunilor Unite asupra dreptului mării.

²³ Termenul „dincolo de apele marine ale statelor membre” se referă la zonele aflate în afara jurisdicției statului membru (inclusiv în apele statelor vecine).

²⁴ Suma prevăzută pentru diferite activități de monitorizare este mai mare de 100 %, întrucât programele și funcțiile lor se suprapun. În acest grafic nu sunt incluse date pentru Letonia, Italia sau Portugalia, dat fiind faptul că rapoartele acestora au fost prezentate într-o structură nestandardizată.

2020 și după 2020. În 2014, descriptorii monitorizați în cea mai mare măsură de statele membre au fost contaminanții din fructe de mare (descriptorul 9), peștii exploatați în scopuri comerciale (descriptorul 3) și eutrofizarea (descriptorul 5). Până în 2020, pe baza autoevaluărilor statelor membre, vor fi instituite programele de monitorizare pentru eutrofizare (descriptorul 5), mamifere, reptile, pești și cefalopode (descriptorii 1 și 4) și contaminanți (descriptorul 8). În cazul peștilor exploatați în scopuri comerciale (descriptorul 3), al modificărilor hidrografice (descriptorul 7), al deșeurilor marine (descriptorul 10) și al habitatelor sedimentelor marine și ale coloanei de apă (descriptorii 1, 4 și 6), se estimează că aproape 90 % din programele de monitorizare vor fi instituite până în 2020.

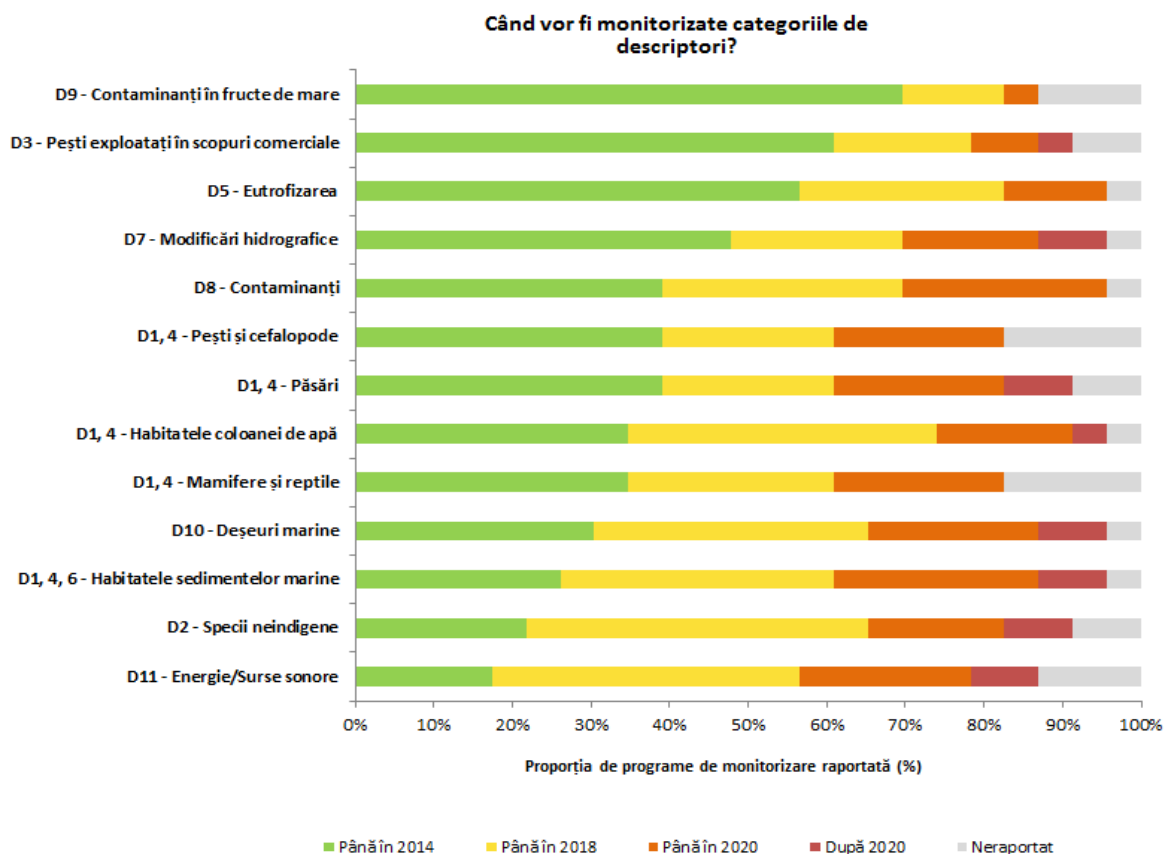

Figura 3: Data până la care statele membre preconizează că vor fi instituite programele lor de monitorizare, în funcție de categoriile de descriptori, pentru a acoperi nevoile aferente stării ecologice bune²⁵²⁶

Programele de monitorizare a speciilor neindigene (descriptorul 2) și a sursele sonore submarine (descriptorul 11) vor necesita o accelerare clară pentru a asigura acoperirea adecvată, date fiind termenele-limită din Directiva-cadru „Strategia pentru mediul marin” pentru actualizarea strategiilor marine până în 2018 și atingerea stării ecologice bune până în 2020. Sunt necesare, de asemenea, eforturi suplimentare pentru descriptorii privind biodiversitatea (descriptorii 1, 4 și 6) și, în special, pentru cei care nu sunt acoperiți de legislația existentă.

²⁵ „neraportat”: nu este raportat calendarul privind acoperirea stării ecologice bune.

²⁶ După cum se explică la nota de subsol 2 de mai sus, au fost stabilite 13 categorii de descriptori.

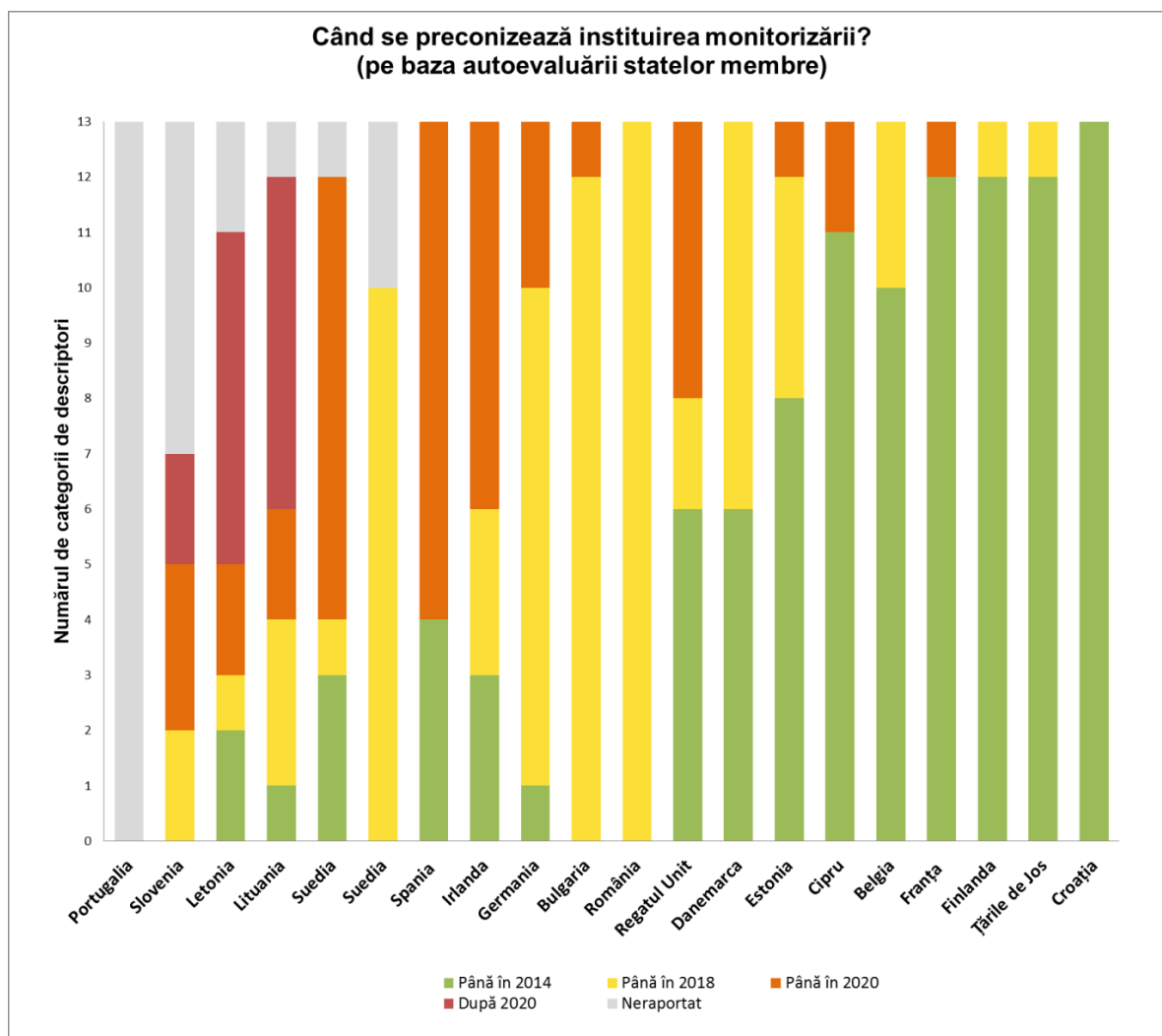

Figura 4: Data până la care statele membre preconizează că vor fi instituite programele lor de monitorizare pentru a acoperi nevoile aferente stării ecologice bune.

Figura 4 prezintă, în funcție de statul membru, proporția de programe de monitorizare care se preconizează a fi instituite pentru a evalua progresul către o stare ecologică bună până în 2014, 2018, 2020 și după 2020.

Cinci state membre au raportat că programele lor de monitorizare au fost instituite pentru majoritatea categoriilor de descriptori începând din 2014. Patru state membre nu aveau, în 2014, programe de monitorizare instituite. Pe ansamblu, programele de monitorizare au fost doar parțial adecvate până în iulie 2014, data la care acestea ar fi trebuit să fie create și puse în aplicare în conformitate cu articolul 5 alineatul (2) litera (a) punctul (iv) din Directiva-cadru „Strategia pentru mediul marin”. În consecință, statele membre vor avea lacune importante în ceea ce privește datele disponibile pentru evaluarea progreselor înregistrate în direcția atingerii stării ecologice bune și a obiectivelor de mediu, astfel cum se solicită pentru evaluarea din 2018.

Potrivit rapoartelor statelor membre, se așteaptă ca situația să se îmbunătățească treptat, în timp: până în 2018, se estimează că nouă state membre vor dispune de o acoperire integrală (sau aproape integrală) a categoriilor de descriptori și, până în 2020, un total de cincisprezece state membre își vor pune în aplicare programele. În ansamblu, statele membre, în cea mai mare parte a lor, au identificat anul 2020 drept punctul până la care majoritatea programelor lor de monitorizare vor fi complet puse în aplicare. Aceasta este o veste liniștitoare numai în

măsura în care înseamnă că se estimează că monitorizarea prevăzută în Directiva-cadru „Strategia pentru mediul marin” va fi pe deplin operațională până la data respectivă.

Cu toate acestea, cinci state membre nu au raportat cu privire la intențiile lor și nici nu au anunțat că programele lor de monitorizare nu vor fi pe deplin funcționale nici măcar după 2020 – anul până la care statele membre trebuie să atingă o stare ecologică bună.

Se pot formula observații similare pentru acoperirea obiectivelor de mediu în programele de monitorizare ale statelor membre,²⁷ deși calendarele raportate indică faptul că, în general, statele membre preconizează că nevoile de monitorizare vor fi acoperite în mod corespunzător înainte de 2020 – a se vedea figura 5.

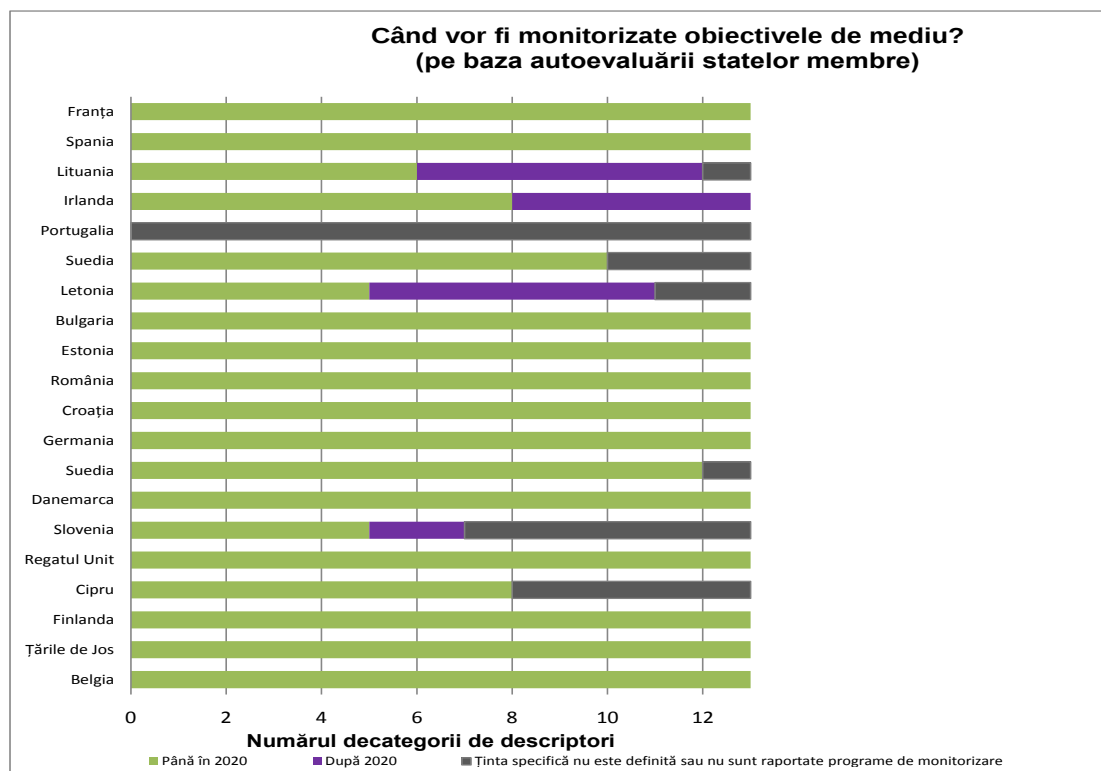

Figura 5: Data până la care statele membre preconizează că vor fi instituite programele lor de monitorizare a obiectivelor de mediu

Se așteaptă ca douăsprezece state membre să instituie activități de monitorizare pentru a evalua măsura în care au fost atinse obiectivele de mediu pe care le-au stabilit. Irlanda intenționează să acopere toate obiectivele, dar va realiza acest lucru numai după 2020, dată până la care starea ecologică bună ar trebui să fie deja atinsă. Celelalte șapte state membre nu intenționează să monitorizeze o parte din obiectivele pe care le-au stabilit.

După cum s-a explicat mai sus, obiectivele legate de pești și crustacee exploatate în scopuri comerciale (descriptorul 3), de eutrofizare (descriptorul 5) și de contaminanții din fructe de mare (descriptorul 9) vor beneficia de programele de monitorizare instituite în temeiul altor acte legislative ale UE. Majoritatea acestora fie sunt deja reglementate, fie ar putea fi reglementate până în 2018.

Este necesar să se depună eforturi suplimentare pentru a se asigura că statele membre colectează datele necesare pentru evaluarea progreselor înregistrate în vederea atingerii stării

²⁷ În conformitate cu articolul 10 din Directiva-cadru „Strategia pentru mediul marin”, statele membre au trebuit să stabilească obiective de mediu pentru atingerea stării ecologice bune a apelor lor marine.

ecologice bune și a obiectivelor. Se așteaptă ca statele membre să prezinte un raport cu privire la acestea în 2018, în special pentru acei descriptori în cazul cărora progresele înregistrate nu au fost suficiente, cum ar fi speciile neindigene (descriptorul 2), deșeurile marine (descriptorul 10), sursele sonore submarine (descriptorul 11), precum și descriptorii privind biodiversitatea (descriptorii 1, 4 și 6) care nu sunt reglementați de legislația existentă.

Acoperirea și caracterul adecvat în ansamblu

A fost evaluat caracterul adecvat al programelor de monitorizare ale statelor membre în ceea ce privește cerințele prevăzute de Directiva-cadru „Strategia pentru mediul marin”. Date detaliate privind programul de monitorizare al fiecărui stat membru sunt disponibile în documentul de lucru însoțitor al serviciilor Comisiei. Această evaluare tehnică a fost efectuată pe baza principalelor componente ale programelor de monitorizare ale statelor membre, în special pe baza aspectelor și a parametrilor monitorizați, a frecvenței și a acoperirii teritoriale.

Rezultatele arată că programele de monitorizare ale statelor membre sunt „adecvate”, „în mare parte adecvate”, sau „parțial adecvate” pentru îndeplinirea cerințelor din Directiva-cadru „Strategia pentru mediul marin” în ceea ce privește evaluarea stării ecologice.

Contribuția combinată a programului de monitorizare al fiecărui stat membru pentru fiecare categorie de descriptor este indicată în figura 6. Informațiile prezentate în această figură au fost utilizate pentru a evalua numărul de categorii de descriptori care sunt considerate a fi acoperite (sau nu) de fiecare stat membru. Pe această bază, se concluzionează dacă programul de monitorizare al statului membru este considerat a fi în mare parte adecvat, parțial adecvat sau neadecvat (figura 7).

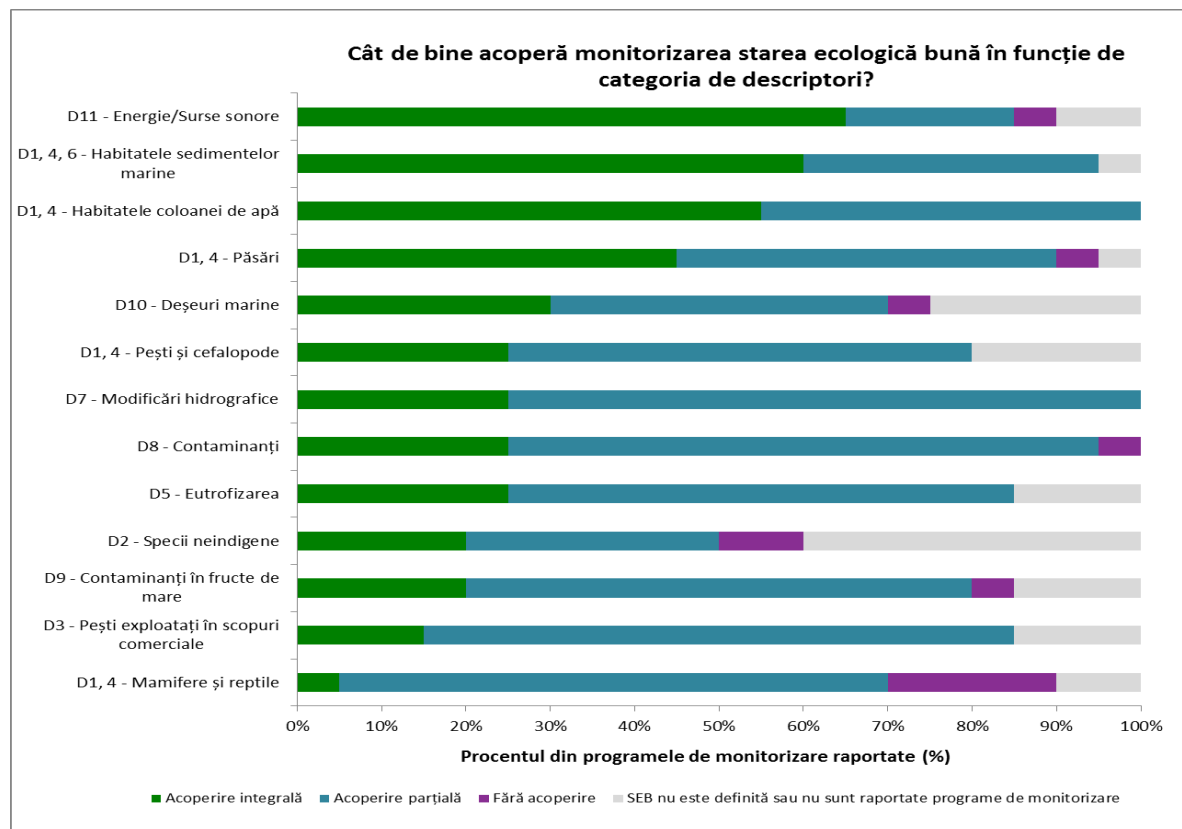

Figura 6: Acoperirea stării ecologice bune în programele de monitorizare prevăzute de Directiva-cadru „Strategia pentru mediul marin”, pe baza unei evaluări tehnice

Deficiențele identificate în raportul Comisiei din 2014 în ceea ce privește lipsa de consecvență și comparabilitate în aplicarea Deciziei 2010/477/UE între statele membre sunt confirmate în această evaluare. Prin urmare, în contextul prezentului raport a fost posibilă numai o evaluare comparativă cu caracter orientativ.

Majoritatea statelor membre au identificat lacune în programele lor și sunt conștiente de principalele domenii care necesită eforturi suplimentare. În general, au fost observate lacune în ceea ce privește metodologiile de monitorizare și în standardele metodologice (de exemplu, în cazul habitatelor sedimentelor marine, al habitatelor coloanei de apă și al contaminanților), lipsa datelor de monitorizare și a cunoștințelor [de exemplu, în cazul speciilor neindigene (descriptorul 2), al modificărilor hidrografice (descriptorul 7), al deșeurilor marine (descriptorul 10) și al surselor sonore submarine (descriptorul 11)].

Unele presiuni și efecte vor fi monitorizate în mod efectiv numai după instituirea unei abordări regionale, având în vedere caracterul lor transfrontalier inerent (de exemplu, cele legate de speciile mobile, speciile neindigene și sursele sonore submarine).

Cât de adecvat este programul de monitorizare al fiecărui stat membru?

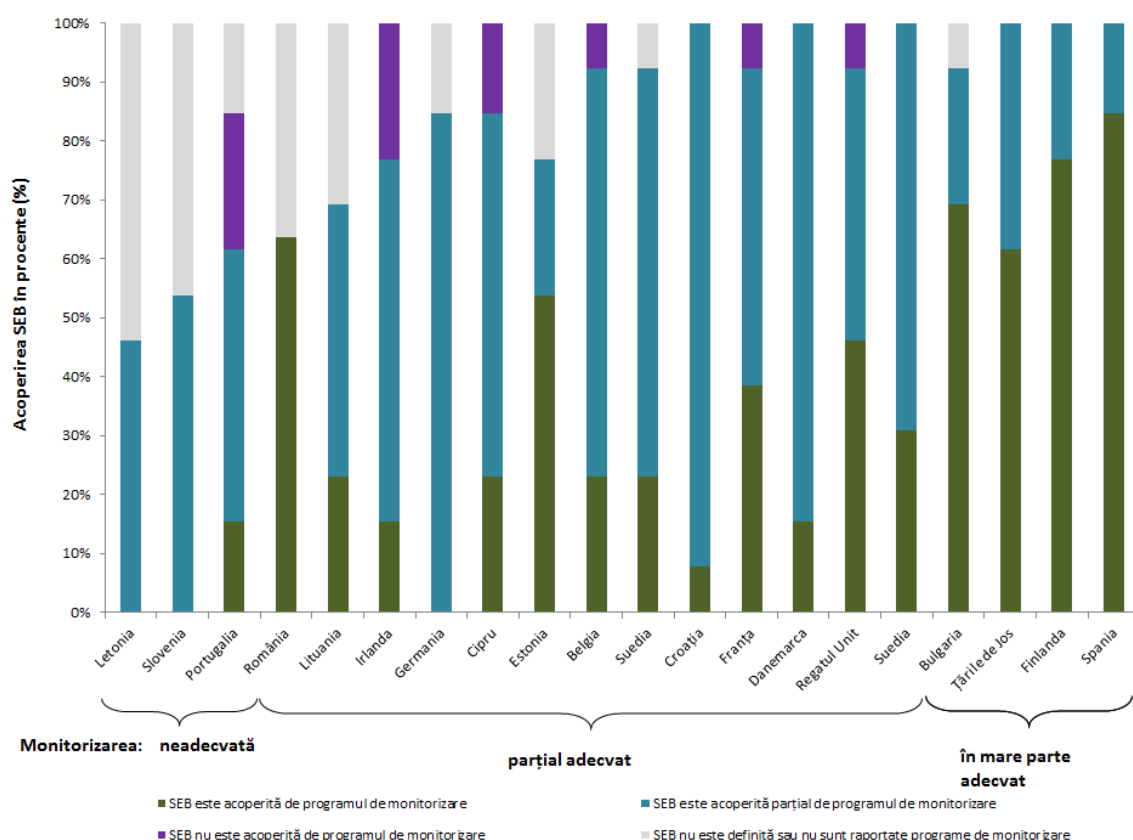

Figura 7: Acoperirea stării ecologice bune în programele de monitorizare prevăzute de Directiva-cadru „Strategia pentru mediul marin”, pe baza unei evaluări tehnice

În ansamblu, pe baza evaluării tehnice, Comisia consideră că niciunul dintre programele de monitorizare ale statelor membre nu este pe deplin adecvat și nu îndeplinește cerințele Directivei-cadru „Strategia pentru mediul marin”, în special în ceea ce privește monitorizarea progreselor înregistrate în direcția atingerii stării ecologice bune. Programele de monitorizare ale patru state membre pot fi considerate în mare parte adecvate, ale altor treisprezece ca fiind parțial adecvate, iar programele de monitorizare ale trei state membre sunt neadecvate.

Consecvența cu alte acte legislative ale UE

Majoritatea statelor membre și-au bazat programele de monitorizare pe activitățile de monitorizare existente efectuate în temeiul altor acte legislative ale UE sau al convențiilor lor marine regionale. Directiva-cadru privind apa, Directiva privind habitatele și Regulamentul privind politica comună în domeniul pescuitului sunt actele legislative ale UE cel mai frecvent legate de programele de monitorizare din Directiva-cadru „Strategia pentru mediul marin”. În acest sens, se poate considera că programele de monitorizare sunt, în general, consecvente cu alte obligații juridice relevante.

Programele de monitorizare privind deșeurile marine (descriptorul 10) și sursele sonore submarine (descriptorul 11) sunt singurele programe de monitorizare puse în aplicare exclusiv ca urmare a Directivei-cadru „Strategia pentru mediul marin”.

Obiectiv vizat: Program de monitorizare pentru deșeurile marine

Aproape toate statele membre care au prezentat rapoarte au elaborat programe de monitorizare a deșeurilor marine, ceea ce reprezintă un semn încurajator.

Acoperirea spațială și frecvența monitorizării deșeurilor de pe plajă sunt adecvate. În Oceanul Atlantic de Nord-Est, deșeurile ingerate sunt, de asemenea, monitorizate în mod sistematic la nivelul păsărilor marine eșuate. În majoritatea regiunilor marine se înregistrează un grad satisfăcător de consecvență în cadrul programelor de monitorizare, iar legăturile cu standardele internaționale și regionale sunt clare. Majoritatea statelor membre fac referire la orientările în materie de monitorizare elaborate de Grupul tehnic pentru deșeurile din mediul marin prevăzut de Directiva-cadru „Strategia pentru mediul marin”, care asigură armonizarea necesară.

Cu toate acestea, există mai multe domenii²⁸ care necesită îmbunătățiri urgente. De exemplu, monitorizarea deșeurilor de pe fundul mării și de la suprafața apei și monitorizarea microdeșeurilor sunt departe de a fi adecvate. Nu există o monitorizare sistematică și comparabilă a impactului deșeurilor asupra animalelor marine și naturii. Frecvent, localizarea și amploarea activităților umane care generează deșeurile marine nu sunt acoperite de programele de monitorizare instituite.

În cele din urmă, dar nu mai puțin important, nu există un nivel de bază sau praguri de referință convenite pentru deșeuri și microdeșeuri, ceea ce îngreunează monitorizarea progreselor în direcția atingerii unei stări ecologice bune. De asemenea, aceasta va afecta capacitatea UE de a-și îndeplini angajamentele interne (Al șaptelea program de acțiune pentru mediu până în 2020, planul de acțiune privind economia circulară²⁹) și angajamentele internaționale³⁰.

²⁸ Unele dintre aceste chestiuni, precum deșeurile marine, sunt deja luate în considerare în cadrul strategiei comune de implementare a Directivei-cadru „Strategia pentru mediul marin”.

²⁹ Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor Închiderea buclei – un plan de acțiune al UE pentru economia circulară COM/2015/0614 final.

³⁰ Angajamentele internaționale includ procesul Rio+20 [Conferința Organizației Națiunilor Unite privind dezvoltarea durabilă] și cele 17 obiective de dezvoltare durabilă din Agenda 2030 pentru dezvoltare durabilă, adoptată în septembrie 2015.

Coerența și coordonarea regională

Programele de monitorizare ale statelor membre au fost, de asemenea, evaluate în ceea ce privește coerența regională, în regiunile definite la articolul 4 din directivă. Statele membre au menționat, în general, coordonarea regională în programele lor de monitorizare, în special folosind indicatorii și standardele stabilite de convențiile marine regionale pentru a evalua starea ecologică în conformitate cu Directiva-cadru „Strategia pentru mediul marin”.

Evaluarea a arătat un grad moderat spre ridicat de coerență în cazul statelor membre de la Marea Neagră, de la Oceanul Atlantic de Nord-Est și, respectiv, de la Marea Baltică și un nivel scăzut spre moderat în cazul regiunii Mării Mediterane.

Pentru statele membre de la Marea Neagră, de la Oceanul Atlantic de Nord-Est și de la Marea Baltică, evaluarea arată niveluri ridicate de coerență în unele cazuri specifice, de exemplu în ceea ce privește acoperirea teritorială sau elementele monitorizate. Acesta este, de exemplu, cazul monitorizării contaminanților (descriptorii 8 și 9) și a deșeurilor marine (descriptorul 10) în regiunile Mării Baltice și ale Mării Negre. În general, monitorizarea la nivelul bazinului maritim pare mai armonizată în cazul Mării Baltice și al Oceanului Atlantic de Nord-Est (inclusiv pentru statele care nu sunt membre ale UE).

Statele membre ale căror ape fac parte din regiunea Atlanticului de Nord-Est au creat programe de monitorizare la nivel regional pentru toți descriptorii; cu toate acestea, sunt necesare eforturi suplimentare pentru a le spori consecvența, de exemplu în ceea ce privește speciile neindigene (descriptorul 2) pentru care acoperirea este limitată întrucât numai cinci state membre au raportat programe de monitorizare pentru acest descriptor.

Statele membre din regiunea Mării Mediterane trebuie să dezvolte o monitorizare mai consecventă prin eforturi regionale pentru o serie de descriptori, precum în cazul speciilor neindigene (descriptorul 2) și al surselor sonore submarine (descriptorul 11).

Alte constatări

Aspecte de interes transfrontalier

În plus față de chestiunile transfrontaliere acoperite de unii descriptori prevăzuți în Directiva-cadru „Strategia pentru mediul marin” (cum ar fi speciile neindigene, deșeurile marine și sursele sonore submarine), unele state membre au evidențiat presiunile și efectele provocate de schimbările climatice, acidifierea oceanelor ca fiind probleme principale de natură transfrontalieră care sunt abordate direct sau indirect prin programele de monitorizare din Directiva-cadru „Strategia pentru mediul marin”.

O bază de cunoștințe îmbunătățită

Programele de monitorizare ale statelor membre vor contribui la crearea unei baze de cunoștințe îmbunătățite, în special în ceea ce privește descriptorii privind sursele sonore submarine și structura sedimentului marin (descriptorii 11 și 6). Acest lucru ar trebui să îmbunătățească următoarea evaluare efectuată de statele membre cu privire la apele lor marine, care trebuie finalizată în 2018.

Programe de monitorizare adaptive

Unele state membre au instituit programe de monitorizare adaptive, care ar trebui să asigure că acestea rămân adecvate în cazul în care indicatorii privind starea ecologică bună sau indicatorii-țintă sunt regândiți în lumina unor cunoștințe îmbunătățite sau a unor standarde și practici noi la nivel regional ori pentru a reflecta presiunile de schimbare. Deși flexibilitatea

este o caracteristică pozitivă, este nevoie de atenție pentru a se garanta că aceste programe de monitorizare adaptive nu conduc la situații în care acoperirea monitorizării este afectată negativ pe termen lung.

3. CONCLUZIE GENERALĂ

Analiza programelor de monitorizare lansate în cadrul primului ciclu de punere în aplicare a Directivei-cadru „Strategia pentru mediul marin”, arată că, deși au fost depuse sau vor fi depuse în viitorul apropiat eforturi considerabile, în majoritatea statelor membre sunt necesare acțiuni suplimentare pentru a se asigura o acoperire corespunzătoare și oportună a programelor de monitorizare. Trebuie realizate mai multe progrese pentru a se asigura că abordările sunt comparabile între statele membre și a se garanta că programele de monitorizare sunt îmbunătățite astfel încât să constituie un cadru adecvat care să răspundă cerințelor din Directiva-cadru „Strategia pentru mediul marin”.

Ar trebui să se asigure o mai bună acoperire pentru descriptorii care nu sunt acoperiți sau sunt acoperiți doar parțial de legislațiile existente. În cazul a opt state membre, ar trebui acordată o atenție deosebită garantării unei monitorizări complete și la timp a obiectivelor stabilite în conformitate cu articolul 10 din Directiva-cadru „Strategia pentru mediul marin”. Statele membre ar trebui să ia în considerare posibilitatea utilizării propriilor programe de monitorizare pentru a măsura eficacitatea măsurilor pe care le propun, contribuind astfel la evaluarea distanței de parcurs până la îndeplinirea obiectivelor pe care și le-au fixat, în momentul actualizării acestora în conformitate cu Directiva-cadru „Strategia pentru mediul marin”.

În ceea ce privește acoperirea spațială, analiza arată că programele de monitorizare par să fie amplasate în locurile unde este probabil ca presiunile și efectele să fie cele mai mari. Totuși, acest lucru ar trebui confirmat de o analiză corespunzătoare a riscurilor, astfel încât prioritățile din perspectiva monitorizării să fie identificate pe o bază științifică și tehnică.

Numai câteva state membre au avut instituite, în 2014, programe de monitorizare operaționale, estimându-se că multe vor fi instituite integral abia până în 2018 sau chiar în 2020. Prin urmare, sunt necesare progrese urgente la nivelul monitorizării pentru îndeplinirea cerințelor din Directiva-cadru „Strategia pentru mediul marin”, inclusiv din actualizările din 2018 ale evaluării inițiale a apelor lor marine și a stării ecologice bune, și, un aspect important, pentru atingerea unei stări ecologice bune până în 2020.

Programele de monitorizare nu sunt întotdeauna adecvate pentru a garanta monitorizarea eficientă a stării apelor marine ale UE în vederea atingerii unei stări ecologice bune și a obiectivelor asociate, stabilite de statele membre. Acest lucru este valabil în special în cazul descriptorilor privind speciile neindigene, deșeurile marine, sursele sonore submarine și biodiversitatea, care nu sunt reglementați de legislația existentă.

O coordonare sporită între statele membre, îndeosebi prin acțiuni la nivel regional și subregional, este esențială pentru a obține date consecvente și comparabile și a îmbunătăți domeniul de aplicare spațial al programelor de monitorizare. Aceasta ar putea reduce costurile, prin intermediul unei monitorizări mai eficiente între discipline și între statele membre.

4. RECOMANDARE PRIVIND PAȘII DE URMAT

Comisia consideră că statele membre ar trebui:

- să abordeze cât mai curând posibil deficiențele identificate, la nivel regional sau subregional, pentru a se asigura că programele de monitorizare sunt adecvate pentru a îndeplini cerințele stabilite de Directiva-cadru „Strategia pentru mediul marin”;
- să își intensifice eforturile de a-și pune pe deplin în aplicare programele de monitorizare, prevăzute pentru 2018, pentru a evita orice lacună în evaluarea apelor lor marine, ținând seama de revizuirea în curs a Deciziei 2010/447/UE și de rezultatul posibil al acesteia;
- să se asigure că programele de monitorizare acoperă în mod adecvat domeniul de aplicare spațial al Directivei-cadru „Strategia pentru mediul marin”, ținând seama în special de amplasarea presiunilor și a efectelor predominante, în concordanță cu o abordare bazată pe riscuri;
- să adapteze programele de monitorizare pentru a lua în considerare viitoarele obligații prevăzute în Directiva-cadru „Strategia pentru mediul marin”, inclusiv actualizări ale angajamentului statelor membre în privința atingerii stării ecologice bune; în cazul în care starea ecologică bună și obiectivele de mediu nu au fost încă identificate ca parte a primei etape de punere în aplicare, statele membre sunt îndemnate să facă acest lucru fără întârziere;
- să vizeze un grad sporit de coerență la nivel regional sau subregional, prin consolidarea coordonării programelor de monitorizare, în special prin convenții marine regionale, inclusiv abordări comune pentru colectarea datelor și metode de evaluare;
- să țină seama de propriile programe de măsuri atunci când actualizează aceste programe de monitorizare în conformitate cu articolul 17 din Directiva-cadru „Strategia pentru mediul marin”, astfel încât să poată evalua eficacitatea lor în atingerea obiectivelor directivei.

Comisia:

- va viza sporirea consecvenței în punerea în aplicare a diverselor acte legislative ale UE care au un impact asupra mediului marin; acest lucru se va realiza în special printr-o revizuire a deciziei care stabilește criterii și standarde metodologice privind starea ecologică bună și prin inițiative ale Comisiei destinate simplificării obligațiilor de monitorizare și de raportare în cadrul politicii de mediu;³¹
- va continua colaborarea cu statele membre, ca parte a Strategiei comune de punere în aplicare pentru Directiva-cadru „Strategia pentru mediul marin”,³² pentru a garanta că cel de-al doilea ciclu de punere în aplicare a Directivei-cadru „Strategia pentru mediul marin” (2018 și anii următori) generează beneficii mai mari și o eficiență sporită;
- va lua în considerare nevoia de fonduri suplimentare pentru proiecte strategice și

³¹ Foaie de parcurs privind verificarea adecvării obligațiilor de monitorizare și de raportare în politica de mediu, http://ec.europa.eu/smart-regulation/roadmaps/index_ro.htm.

³² Directiva-cadru „Strategia pentru mediul marin” impune statelor membre contribuții detaliate și coordonate. Pentru a facilita această activitate, statele membre și Comisia Europeană au instituit un program informal de coordonare, și anume Strategia comună de punere în aplicare (SCPA).

acțiuni de sprijin în scopul facilitării consecvenței regionale și la nivelul UE în ceea ce privește punerea în aplicare, de către statele membre, a Directivei-cadru „Strategia pentru mediul marin”, în special în cazul în care activitățile legate de convențiile marine regionale sunt mai puțin vizibile;

- pe baza evaluărilor individuale ale statelor membre (disponibile în documentul de lucru însoțitor al serviciilor Comisiei), va lansa un dialog specific cu statele membre care prezintă un risc ridicat de a nu îndeplini cerințele Directivei-cadru „Strategia pentru mediul marin”, pentru a asigura conformitatea acestora cu directiva.